

Den gamle Kaptajn.

Ved *Anders J. Eriksholm.*

I „Historisk Samfund“s Aarbog for 1909 blev der — efter Slægtsoptegnelser — givet nogle Oplysninger om en Herremand, der har levet og virket her paa Egnen. Det var Major Willars Lunn til Knabstrup. I en for Landmændene særlig trang Tid, umiddelbart efter Statsbankerotten 1813, overtog han sin Gaard. Enkelte Gange truedes han endog med økonomisk Ruin. Men ved en aldrig trættet Energi, parret med stor Flid og Nøjsomhed, lykkedes det Major Lunn at overvinde alle Vanskeligheder og kæmpe sig fremad mod gode Kaar, samtidig med, at han paa flere Omraader blev en Foregangsmand for sin Tid.

En anden af Egnens Herremænd, der var ikke mindre dygtig og foretagsom, skal i disse Linier nævnes, nemlig Kaptajn *v. Buchwald* til Anneberggaard — i en lang Aarrække mest kendt under Navnet „den gamle Kaptajn“. Kapt. Buchwald var en af den gamle Tids Mænd, en helstøbt, kraftig Personlighed, arbejdsom, pligtopyldende og punktlig, stræng i sine Fordringer til andre, men først og fremmest stræng mod sig selv — en af den Slags Personligheder, der altid vil faa en gavnlig ansprende Indvirkelse i de Kredse, de kommer i nærmere eller fjærnere Berøring med.

Frederik v. Buchwald blev født paa Odense Slot den 10. April 1790 som yngste Søn af den for sin virksomme Deltagelse i det 18. Aarhundredes Landboreformer bekendte Ejer af Gudumlund, Stiftamtmand, Kammerherre Frederik v. Buchwald. Efter at Forældrene havde taget Ophold i Udlandet, blev Frederik B. i en Alder af otte Aar sat i Huset hos en Slægtning, Grev Reventlow paa Trolleborg. Her besøgte han en efter den Tids Forhold udmærket Skole, som Grev R. havde oprettet paa sit Gods.

Seksten Aar gammel kom Buchwald til Cose-lau i Holsten, en af Hertugen af Augustenborgs Gaarde, for at lære Landvæsen. Krigsbegivenhederne i Begyndelsen af Aarhundredet kaldte ham bort her fra, og 1809 tog han Officerseksamen. De følgende Aar træffer vi den raske, unge Løjtnant som Delingsfører ved de slesvigske Jægere, snart i Nord-sjælland for at hindre Landgang

Fr v. Buchwald.

af Engelskmændene, snart ved Sundet for at passe paa Smuglere; altid lige ivrig, lige uforfærdet. I ledige Timer tog han med Gillelejes eller Hornbæks Fiskere ud paa Søen og hjalp dem at røgte Garn.

Fra Buchwalds unge Løjtnantsdage er bevaret et Par Anekdoter i Slægten. En af disse, der er karakteristisk baade for Buchwald og for Tidsalderen, skal gengives her.

B. laa i 1813 i Kvarter i Frederikssund. Da han en Morgen med sine Jægere eksercerede paa en Mark udenfor Byen, stod nogle af Byens Borgere og saa paa Eksercitsen. Der faldt forskellige

Bemærkninger. En lille jødisk Købmand var særlig højtalende og irriterede Buchwald ved sin spydige Kritik.

B. hørte til en Tid. Paa én Gang kommanderede han „Holdt“ og beordrede to velvoksne Jægere til at hente den lille Jøde og putte ham ind i Geledet. Det hjalp ikke, at Jøden sprællede og protesterede. I Geledet maatte han. Og til Mandskabets Fornøjelse maatte han følge Trop og eksercere med, til Øvelsen var forbi.

Buchwald har vel nok selv haft en Forstaaelse af det grove Overgreb, han gjorde sig skyldig i. Men han har ment, at en kraftig Lektion var nødvendig, og det viste sig ogsaa, at den frugtede. Mærkelig nok havde han ingen Ulæmper deraf bagefter.

Da Freden i Kiel tvang Frederik den Sjette til at slutte sig til Napoleons Fjender, blev Buchwald med sit Regiment kommanderet ned i Tyskland. I 1814 var han med blandt Belejrerne foran Fæstningen Jülich.

Aaret efter giftede han sig. Den 18. Marts 1815 holdt han Bryllup med Margrethe Elisabeth Smith, Datter af en velhavende Købmand i Frederikssund. Et Par Maaneder før havde Buchwald købt *Anneberggaard* ved Højby — en Gaard, der er rejst i Frederik den Tredies Tid paa en nedbrudt Landsbys Grund og bygget af den kendte Rentemester, Holsteneren Henrik Müller, der efter sin Datter kaldte den Anneberg. Hertil førte Buchwald sin unge Brud den første April 1815. Det blev et langt og i visse Maader begivenhedsrigt Liv, de to kom til at leve paa den gamle Gaard.

De trange Tider efter Statsbankerotten fik Anneberggaards unge Ejer at føle saa godt som nogen.

Men hans Dygtighed og Handlekraft, hans Nøjsomhed og Udholdenhed hjalp ham fremad. Han tabte ikke Modet. Var Tiden ikke til at føre Herremandsliv, saa kunde han ogsaa være Bonde. Han tog selv Sækken paa Nakken og saaede i flere Aar med egen Haand hvert Korn, der spirede paa Anneberggaards Marker. Ogsaa gav han sig af med at være Slagter. Naar Efteraaret kom, sejlede han selv, med en af Husmændene som Hjælper, med sine Varer til Helsingør. Saa gik Trommen i Gaderne: „Kaptajn Buchwald ligger ved Skibsbroen med Sæd, Smør, Ost, Kalkuner og Gæs!“

Han var en virksom og dygtig Landmand, der gav Stødet til mange Forbedringer i Landbruget for Odsherreds Vedkommende. Nævnes kan, at han var en af de første i Landet, der dyrkede Raps. Til Hesteavlens Fremme virkede han ved Tillæg af udmærkede Hingste („Anneberghingsten“), og hans Navn var paa dette Omraade kendt ude i Landet. Ved større Landmandsstævner holdt han saaledes Foredrag om Hesteavl.

Men Kaptajn Buchwalds Foretagsomhed spændte videre end til Landbruget. I Somren 1840 saa man en skøn Dag paa Tømmerbakken udenfor Anneberg Have en Mængde Egetømmer samlet. Der blev arbejdet, hugget og tømret, tildels under Buchwalds egen Ledelse og Tilsyn. Snart løb Jagten „Peter Bang“ af Stabelen. I Mands Minde var intet Skib bygget ved Issefjorden, men fra Skibsbyggeriet ved Anneberg udgik i Løbet af den følgende halve Snes Aar ti å tolv større og mindre Skibe, næsten alle byggede for Kapt. Buchwalds Regning. Fra det hvide Hav til Middelhavet og Syd-Amerikas Kyster

fortalte de om den driftige Rheders Energi og Foretagelsesaand.

I Aaret 1835 blev Buchwald Medlem af Nationalbankens Repræsentantskab, en Stilling, der medførte stort Ansvar og meget Bryderi. I 1842, 44 og 46 gav han Møde i Roskilde Stændersal, valgt af de mindre Landejendomsbesiddere. Skønt han aldrig kom til at høre til Forsamlingens mere fremtrædende Medlemmer, blev hans vel overvejede, ofte veltalende Foredrag altid hørt med Interesse. Mænd, der samtidig med ham havde Sæde i Stænderforsamlingen, har erklæret, at Buchwalds Mening, navnlig i alle praktiske Spørgsmaal, altid var vel begrundet og havde betydelig Vægt.

Som Medlem af Stænderforsamlingen kom han i nogen Grad til at tage Del i Bøndernes Frigørelseskamp. I 1844 indbragte Drewsen og Balthazar Christensen i Stænderforsamlingen et Andragende, der gik ud paa Nedsættelse af en Kommission til at undersøge og fremkomme med Forslag om „de Forhold og Vilkaar, hvorunder Danmarks Bondestand i det hele og dens godsbundne Medlemmer i Særdeleshed for Tiden befinder sig, med navnlig Hensyn til, hvad der endnu staar tilbage at gøre for denne Stands endelige og fuldstændige Frigørelse for Person, Ejendom og Virksomhed til virkelig Frihed og Lighed med Statens øvrige Borgere“. Andragendet om Nedsættelse af en Kommission forkastedes af Godsejerpatriet, men faa Dage efter kom Landbospørgsmaalet igen under Forhandling i Stænderne.

Anledningen dertil var to Andragender fra Bønder i Holbæk Amt, det ene om Foranstaltninger til Selvejendoms Fremme, det andet om lige Beskat-

ning af det privilegerede og det upriviligere Hartkorn. Andragenderne indbragtes i Stændersalen af Kaptajn Buchwald. Der nedsattes denne Gang et Udvalg til at afgive Betænkning. Udvalgets Indstilling gik, næstefter at tilraade nogle knappe Indrømmelser navnlig med Hensyn til Hartkornsbeskatningen, ud paa, at Forsamlingen skulde anmode Kongen om, at han „ved at udtale sig om det uretfærdige i de Foranstaltninger, hvorom Andragerne anholde, vil kundgøre sin alvorlige Vilje aldrig at tilstede saadanne Indgreb i andres Rettigheder, hvorved al Ejendomssikkerhed vilde nedbrydes, og foranstalte dette bragt til Almucns Kundskab i hele Landet eller i det mindste i de Egne, hvorfra slige Andragender var indkomne“.

En saadan Udtalelse vidner om, hvor højt Bølgerne i de Dage gik. Kaptajn Buchwalds Optræden ved denne Lejlighed stillede ham for en Tid i Opposition til Salens højre Side. I Roskilde Stændersforsamling maa han i det hele nærmest henregnes til Centrumspartiet. Senere — i 1852 — søgte han Valg til Rigsdagens Folketing ved at stille sig i Nykøbing-Kredsen, men faldt for Bondevennernes Kandidat.

Med sin gennemnoble Karakter gik Buchwald ikke af Vejen for at give en Tilrettevisning, hvor han fandt en saadan paa sin Plads. Man har saaledes i Slægten bevaret en lille Episode fra 1864. Under Vaabenstilstanden i Maj tog Kapt. B. med to af sine Døtre over til Jylland for at aflægge et Besøg hos sin Søn paa Estruplund og se, hvorledes det stod til dør under den fjendtlige Besættelse. Da de rejsende efter otte Dages Ophold paa Estruplund ved Voer Færgested kom om Bord paa Dampskibet

for at rejse til København, saa de til deres Overraskelse nogle unge prøjsiske Løjtnanter i fuld Uniform trampe omkring paa Dækket. De faa danske rejsende ærgrede sig derover, men følte sig kujonerede og forknytte.

Ud paa Formiddagen gik Buchwald med sine Damer ned i Kahytten for at spise Frokost. Lidt efter kom Prøjserne ogsaa derned og satte sig sporeklirrende og med Chacot paa Hovedet ved samme Bord. De havde ikke siddet mange Minutter, før Buchwald paa flydende Tysk harmdirrende udbød:

„Ja, hvad der er Skik i Prøjsen, det véd jeg ikke. Men her i Danmark er det ikke Skik, at en Mand, der vil gælde for Gentleman kommer til Bords med Huen paa Hovedet, hvor der er Damer til Stede!“

De overmodige Prøjsere blev ganske forbløffede over denne Irettesættelse. Huen eller Chacot'en forsvandt som paa Kommando, og en tilstedeværende har fortalt, at fra det Øjeblik var de danske igen Herrer over Skibet.

De prøjsiske Officerer kom efter Bordet hen og præsenterede sig for Kapt. Buchwald og gjorde ham Undskyldning. Det viste sig da, at en af dem var en Løjtnant v. Falkenstein, Søn af Jyllands Plageaand, General Vogel v. Falkenstein. At Buchwald benyttede Lejligheden til at sige Prøjserne sin Mening om Hesterøverierne, Plyndring af Butiker osv., er en Selvfølge.

I sin modne Alder stod Buchwald i et ret intimt Forhold til Prins Christian, den senere Christian den Ottende. Prinsen var gentagne Gange Gæst paa Anneberggaard, og i Jagttiden boede han dér en halv Snes Dage ad Gangen. Havde B. ønsket

nogen Slags kongelig Udmærkelse, vilde dette ikke have været vanskeligt for ham at opnaa, men sligt laa Buchwalds Natur fjærnt.

Alligevel blev Kapt. Buchwald i 1865 — 75 Aar gammel — udnævnt til Hofjægermester, en Titel, han med Tak afslog at modtage. Sine Grunde dertil motiverer han i et Brev af 20. Marts 1865 (vistnok til Kabinetssekretær Trap). Et Udkast til dette Brev er bevaret mellem B.s Papirer.

„Deres Højvelbaarenhed beder jeg undskylde“ — skriver den gamle Kaptajn — „at jeg paa Grund af en stærk Forkølelse og Hæshed, der forhindrer mig i for Øjeblikket at fremstille mig for Hans Majestæt og aflægge ham min allerunderdanigste Taksigelse for den mig beviste Naade ved Udnævnelsen til Hofjægermester, vover at henvende mig skriftlig til Deres Højvelbaarenhed og fremsætte de Grunde, hvorfor jeg ønsker mig allernaadigst fritaget for den mig skænkede Hofjægermester-Titel.“

„Lige fra min Ungdom af“ — fortsætter Kapt. B. — „har jeg ønsket, at al Titulær-Rang maatte bortfalde og kun Embedsrang være gældende i Danmark, hvilken Anskuelse jeg offentlig har udtalt, og om jeg mindes ret ogsaa i Roskilde Stænder. Jeg har derfor ej heller nogensinde i de henved 30 Aar, jeg stod i personligt Kendskab til salig Kong Christian den Ottende, og i hvilken Tid han, baade som Prins og senere som Konge, flere Gange bærede mit Hus med sin høje Nærværelse, gjort noget som helst direkte eller indirekte Skridt for at opnaa en Hoftitel. For at kunne opnaa en Hofjægermester-Titel forlangtes den Gang, om jeg mindes ret, foruden et uplettet Rygte, at være af Adel og Godsejer, hvorfor jeg ej heller tror, at det vilde være faldet mig

vanskeligt at opnaa denne Titel under Christian den Ottendes Regering. Det vilde derfor, saa synes mig, røbe en høj Grad af Inkonsekvens, om jeg nu som Olding vilde modtage en Titel, som jeg tror, jeg alt for 40 Aar siden kunde have været i Besiddelse af.“

Kapt. B. slutter saaledes:

„Jeg haaber derfor, at Hans Majestæt, for hvem jeg føler den højeste Grad af undersaatlig Højagtelse og Kærlighed, ikke vil miskende mig, fordi jeg i mit 75. Aar ej ønsker at optræde som den yngste af hans Hofjægermestre, men at Hs. Maj. vil lade mig beholde sin Naade, indtil mit Helbred tillader mig at bringe ham min allerunderdanigste Taksigelse og Hyldest.

Af ovenanførte Grunde tillader jeg mig vedlagt at tilbagesende Deres Højvelbaarenhed den mig tilsendte Bestalling.

Anneberggaard, den 20. Marts 1865.

Med den største Højagtelse
ærbødigst

F. Buchwald.“

I 1865 fejrede Kapt. Buchwald og hans Hustru under megen Opmærksomhed deres Guldbryllup. B. var i en Del Aar Formand for Højby Sogneraad og i en lang Aarrække et virksomt Medlem af Holbæk Amts økonomiske Selskab. Lige til 1865 var han i Styrelsen for Selskabets Sparekasse, blandt hvis Stiftere han i sin Tid havde været.

Den 20. November 1874 døde den gamle Kaptajn paa sit kære Anneberg. Han ligger begravet paa Højby Kirkegaard.